

<https://doi.org/10.28925/1609-8595.2022.2.1>

1

УДК 371.134(438+439+477):004.9

Олеся Стойка

ORCID iD 0000-0002-7695-6100

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
факультету іноземної філології,
Ужгородський національний університет,
пл. Народна, 3, 88000 Ужгород, Україна,
olesya.stoyka@uzhnu.edu.ua

ПРОГРАМА ДОСЛІДЖЕННЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ В ОКРЕМИХ КРАЇНАХ ЄВРОПИ

У статті сформульовано та визначено програму цифровізації професійної підготовки вчителів у окремих країнах Європи (Республіці Польща, Угорщині), розкрито методологічну та теоретичну основу дослідження, визначено джерельну базу дослідження. Цифровізація освіти розглядається як трансформація, яка йде далі, ніж просто заміна аналогового або фізичного ресурсу на цифровий, а як зміна освітньої парадигми. Доведено, що цифровізація вносить суттєві зміни до освітнього процесу, роблячи його більш гнучким, пристосованим до реалій сучасного дня, що надає більш комфортні умови для самонавчання, ефективного розвитку, забезпечує формування конкурентоспроможних професіоналів та їхнє кар'єрне зростання. Серед завдань цифровізації, які повинні бути поставлені перед закладом вищої освіти, одним з головних є забезпечення навчання та підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників щодо використання цифрових технологій в освітній діяльності. Реформування освітніх систем, професійна підготовка вчителя в контексті світових вимог, впровадження нових методик та технологій його діяльності потребує урахування досвіду провідних країн світу, зокрема європейських країн, які розпочали процес реформування освітніх систем, їх цифровізації значно раніше України і вже мають певний позитивний результат. Визначено провідну ідею дослідження, яка базується на положенні про те, що системний порівняльний аналіз цифровізації професійної підготовки вчителів у окремих країнах Європи (Республіці Польща, Угорщині) та Україні потребує ґрунтовного монографічного дослідження цієї проблеми у кожній з країн та обґрунтування критеріїв порівняння, які визначають напрями та зміст дослідження обраної проблеми у даних країнах та Україні.

Ключові слова: інформаційні технології; освіта; професійна підготовка; цифровізація.

Вступ. Пандемія коронавірусу та повномасштабні військові дії на території України виявились важким випробуванням для усіх сфер суспільного життя. Не стала винятком і система освіти. Для української освітньої системи це випробування постало ще й своєрідним стимулом, який відкрив вікно нових можливостей, виступаючи каталізатором давно назрілих модернізаційних змін у вітчизняній освіті. Йдеться про розвиток цифрової та дистанційної, зокрема онлайн-освіти. Характерними ознаками розвитку сучасної освітньої системи в Україні є глибоке оновлення всіх її ланок – від дошкільної до вищої, модернізація змісту освіти, методів навчально-виховної роботи, широке запровадження в освітню сферу сучасних інформаційних та цифрових техно-

логій. Цифрова трансформація освітньої галузі в Україні є ключовим засобом забезпечення широких можливостей навчання й розвитку особистості в умовах кризових явищ. Відповідно до Закону України «Про освіту» (2017), Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року, комплексне системне стратегічне бачення цифрової трансформації освіти відповідає засадам реалізації органами виконавчої влади принципів державної політики цифрового розвитку (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 січня 2019 р. № 56), а також пріоритетним напрямом та завданням цифрової трансформації на період до 2023 р., схваленими розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2021 р. №365-р. Отже, нагальною є потреба

осучаснення технологій професійної підготовки фахівців у вищій школі України, що передбачає зміни в меті, змісті, методах і формах організації навчання, а також його контролі і якості.

Процес цифровізації освіти стосується насамперед професії вчителя, який не тільки сам має опанувати нові технології, а й долучити учнів до їх результативного використання, передбачити ризики цифрового освітнього простору. Саме тому професійна підготовка вчителя в умовах цифрового простору, формування в нього цифрової компетентності та цифрової грамотності набуває значної актуальності.

Мета статті – сформулювати програму дослідження, яка стосуватиметься цифровізації професійної підготовки вчителів в окремих країнах Європи, зокрема в Республіці Польща, Угорщині та Україні. На основі аналізу праць вітчизняних та зарубіжних науковців, які безпосередньо висвітлюють тему професійної підготовки вчителів і проблеми цифровізації освіти, виявити необхідні тенденції для подальшого дослідження цифровізації професійної підготовки вчителів в окремих країнах Європи та визначити перспективні напрями використання досвіду цих країн в Україні.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань та досягнення мети дослідження використовується комплекс загальнонаукових методів: *теоретичні*: аналіз і синтез з метою визначення основних напрямів дослідження проблеми цифровізації вищої освіти; класифікація та узагальнення з метою виокремлення в процесах і явищах загальних рис для країн Європи та України щодо цифрової трансформації вищої освіти; порівняльний аналіз, виявлення та обґрунтування тенденцій цифровізації вищої освіти у досліджуваних країнах; *емпіричні*: вивчення нормативно-правової бази щодо цифровізації вищої освіти в окремих країнах Європи та України; порівняння за однією ознакою, за декількома ознаками; переклад автентичної літератури; опис фактичної інформації з метою аналітичної інтерпретації та вивчення конкретних фактів і явищ; *статистичної обробки результатів дослідження*: для кількісного та якісного отримання даних.

Джерельну базу дослідження становлять:

- офіційні документи, статистичні дані та матеріали з питань вищої освіти, професійної освіти і навчання у країнах ЄС, зокрема: «Edukacja: jest w niej ukryty skarb» («Освіта: є у ній прихований скарб», 1998); Рапорт для ЮНЕСКО Міжнародної комісії з питань освіти для XXI століття під керівництвом

Ж. Делора; «Edukacja dla Európy. Raport Komisji Europejskiej» («Освіта для Європи. Рапорт Європейської комісії», 1999); «Edukacja i szkolenia 2020» («Освіта та навчання 2020»); «Systemy edukacji w Europie – stanobecný i planowanereformy. Luksemburg listopad 2011» («Системи освіти в Європі – сучасний стан та планування реформи. Люксембург, листопад 2011») та інші;

- теоретичну основу дослідження становлять наукові положення та висновки: філософії освіти (В. Кремень, В. Огнев'юк, П. Саух); теоретико-методологічні засади неперервної професійної освіти (С. Гончаренко, Н. Ничкало, С. Сисоєва); методологія порівняльної педагогіки (О. Локшина, Л. Пуховська, А. Сбруєва); неперервної професійної освіти (Н. Ничкало, В. Радкевич, С. Сисоєва, І. Соколова, Г. Беднарчик (H. Bednarczyk), С. Шаєк (S. Szajek); освіти в країнах ЄС, зокрема у Польщі (С. Когут, А. Василюк, С. Заскалета, А. Каплун, Т. Кристопчук, А. Красневський (A. Krasniewski), Ч. Купісевич (Cz. Kupisiewicz), Е. Чарноцька (E. Czarnocka); інноваційно-комунікаційні технології у навчально-виховному процесі (А. Довгялло, М. Жалдак, В. Зінченко, Ю. Машбиць, В. Редько, І. Тесленко), цифровізація освітнього процесу (В. Биков, О. Спірін, Р. Гуревич, О. Базелюк, Н. Морзе, С. Карплюк, Грицько В.В., Котубей В.Ф.).

Результати дослідження. Цифрова компетентність стає важелем розвитку інновацій, адже однією з характерних ознак сучасного розвитку цивілізації є технологічний процес, який викликає закономірні зміни в житті людства та стосується всіх сфер діяльності.

С. Карплюк (2019), проаналізувавши нормативні документи, законодавчі акти та угоди, що підписані між Україною та Європейським Союзом, наукові праці зарубіжних і вітчизняних дослідників щодо однієї із сучасних дефініцій інформаційного суспільства – «цифровізації», робить висновок, що це не тільки переклад інформації в цифрову форму, а комплексне вирішення інфраструктурного, управлінського, поведінкового, культурного характеру. Термін «цифровізація» сьогодні має тенденцію використання для опису трансформації, яка йде далі, ніж просто заміна аналогового або фізичного ресурсу на цифровий. Цифровізація – це своєрідна зміна парадигми того, як ми думаємо, як ми діємо, як ми спілкуємося із зовнішнім середовищем і один із одним, а технологія тут – скоріше інструмент, аніж мета. Цифровізація вносить суттєві зміни до освітнього процесу, роблячи його більш гнучким, пристосованим до реалій сучасного дня, що забезпечує форму-

вання конкурентоспроможних професіоналів. Визначаючи головні завдання цифровізації, які повинні бути поставлені перед закладом вищої освіти, дослідниця на перше місце ставить забезпечення навчання та підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників щодо використання цифрових технологій в освітній діяльності (Карплюк, 2019).

Цифровізація освіти, зокрема вищої, ставить нові вимоги до якості освіти, яка є одним з основних критеріїв та завдань для національної освітньої системи в цілому. О. Біляковська (2019) підкреслює, що «якісна освіта та компетенції майбутніх фахівців стають найважливішою цінністю сучасної інформаційної цивілізації та суспільства знань». Тому важливу роль у процесі професійної підготовки майбутнього вчителя відіграє компетентнісний підхід як основа формування головних компетенцій та становлення педагога як висококласного, конкурентоспроможного, компетентного фахівця (с. 68).

О. Дубасенюк, О. Вознюк (2011) зазначають, що «наявність інноваційних підходів до побудови моделі компетентного педагога, яка інтегрує його професійні та особистісні характеристики, засвідчує про необхідність розгляду сучасних наукових підходів до аналізу професійного становлення та розвитку педагога, що має постати певним теоретико-методологічним підґрунтям для узагальнення теорії і практики професійно-педагогічної підготовки майбутнього педагога та його подальшого фахового зростання» (с. 94).

Важливим дефініційним поняттям компетентнісного підходу є термін «компетенція», який виражається «як сукупність взаємозв'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності) у межах певного кола предметів і процесів, необхідних для якісної продуктивної діяльності; сукупність знань, навичок та умінь, які формуються у процесі вивчення дисципліни, а також здатність виконувати ту чи іншу діяльність на основі набутих знань, умінь і навичок (Задорня, 2008, с. 11).

Епідеміологічна ситуація в Україні, а також війна з РФ викликали істотне прискорення процесу цифровізації освіти без урахування наявних ресурсних можливостей конкретних освітніх організацій. Як зазначають В. Грицько, В. Котубей (2021), неоднорідність процесів цифровізації вимагає їх осмислення та аналізу для виявлення продуктивних варіантів і, можливо, їхнього активного використання надалі. Вітчизняні дослідники прагнуть до точнішого визначення основних понять, які відбивають

цей процес (с. 121). Окрім того, відбувається узагальнення позитивного досвіду цифровізації освіти й розвитку цифрової освіти за період пандемії та воєнних дій на території України. У результаті емпіричного дослідження, що стосувалося специфіки протікання цифровізації професійної підготовки майбутніх учителів та особливостей сприйняття цього процесу студентами, В. Грицько, В. Котубей (2021) виявили такі тенденції: позитивне сприйняття студентами економії часу на основі відсутності необхідності їздити до закладу освіти в умовах дистанційного навчання; можливості працювати з електронними варіантами матеріалів усіх навчальних курсів, самостійно планувати навчальне навантаження протягом дня; сприйняття студентами як труднощі наявного слабкого технічного оснащення. Аналіз успішності студентів показав, що перехід на повністю дистанційне навчання більшою мірою вплинув на успішність тих студентів, які до моменту його початку провчилися очно лише один семестр. Меншою мірою вплив позначився на студентах старших курсів очної форми навчання (с. 121).

Реформування освітніх систем, професійна підготовка вчителя в контексті світових вимог, впровадження нових методик та технологій його діяльності потребує урахування досвіду провідних країн світу, зокрема європейських країн, які розпочали процес реформування освітніх систем, їх цифровізації значно раніше України і вже мають певний позитивний результат. Системний порівняльний аналіз цифровізації професійної підготовки вчителів у Республіці Польща, Угорщині та Україні потребує ґрунтовного монографічного дослідження цієї проблеми в кожній країні та обґрунтування критеріїв порівняння, які визначають напрями та зміст дослідження обраної проблеми в Республіці Польща, Угорщині та Україні (Стойка, 2021).

Вплив глобалізаційних процесів на розвиток освітньої політики, реформування системи освіти Польщі висвітлено у працях Ф. Андрушкевич, О. Альперн, К. Біницької; окремі аспекти теорії та методики професійної освіти у закладах освіти Польщі, тенденції реформування шкільної освіти Польщі (кінець XX – початок XXI ст.) – у дослідженнях А. Василюк; особливості підготовки фахівців-менеджерів у приватних вищих школах Польщі та України – у праці М. Гавран; проблеми децентралізації управління освітою в сучасній Польщі, моніторинг якості освіти у навчальних закладах Польщі – у роботах М. Кічули; розвиток університетської освіти та науки в Польщі (кінець XX – початок XXI ст.) – у працях В. Май-

бороди; соціокультурним детермінантам розвитку сучасної освіти Польщі присвячено роботи О. Івашко, О. Бондаренко; розвиток системи освіти дорослих у Польщі (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.) описано у праці О. Пастушок.

Проблема професійної підготовки вчителів в Угорщині, використання цифрових та інноваційних методів у процесі підготовки фахівців, зокрема вчителів, мало вивчена вітчизняними науковцями, тому увага до зазначеної проблеми є надзвичайно актуальною.

Як зазначає К. Годлевська (2020), цифрова трансформація в Угорщині – це не вибір, а неминуча подія. Конкурентоспроможність вимагає нового підходу, де цифрові технології займають значне місце в освіті, на робочому місці та у повсякденному житті. Тому слід забезпечити цифрове середовище, в якому вчителі зможуть застосовувати методи і засоби цифрових технологій. Для цього створені відповідні законодавчі положення, зокрема – «Стратегія цифрової освіти» (Magyarország Digitális Oktatási Stratégiája, 2016), яка передбачає урядову підтримку у сферах цифрового доступу, цифрових мереж, цифрових знань, цифрового стану, цифрової економіки та стратегії, що сприятиме конкурентоспроможності Угорщини (Годлевська, 2020).

Висновки. Сьогодні цифровізація постає ключовим фактором удосконалення системи освіти, а цифровізація в умовах таких кризових явищ, як пандемія COVID-19, війна в Україні надає ланцюг непрямих переваг, зокрема можливість продовження навчального процесу, оптимальне використання часу задля більш ефективного формування ключових компетентностей. Завдяки цифровізації освітній процес стає більш персоналізованим, доступним і гнучким. Це, у свою чергу, забезпечує комфортні умови для самонавчання, ефективного розвитку та кар'єрного зростання. Дослідження цифровізації професійної підготовки вчителів доводить необхідність подальшої розробки програми дослідження, пошуку більш ефективних шляхів впровадження цифровізації як комплексу інструментів, що оптимізують навчання, забезпечують персоналізацію й автоматизацію рутинних освітніх процесів.

Процес цифровізації професійної підготовки вчителів в окремих країнах Європи, зокрема Республіці Польща та Угорщині, вивчений недостатньо, тому дослідження обраної проблеми є актуальним і своєчасним та сприятиме запозиченню всіх сучасних позитивних тенденцій в освітній простір України.

Список використаної літератури

1. Барбина Е. С. Формирование педагогического мастерства учителя в системе непрерывного педагогического образования. Київ: Вища школа, 1997. 153 с.
2. Батечко Н. Якість вищої освіти в контексті синергії наукових підходів. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2017. № 3–4. С. 12–19. DOI: [https://doi.org/10.28925/1609-8595.2017\(3-4\)1219](https://doi.org/10.28925/1609-8595.2017(3-4)1219)
3. Бех Ю. В. Філософські проблеми сучасного управління складними системами: ідеї, принципи і моделі: монографія. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. 404 с.
4. Білоус О. С. Системний підхід у формуванні творчої активності майбутнього педагога. *Вісник Дніпропетровського університету ім. А. Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. 2015. № 1 (9). С. 227–232.
5. Біляковська О. О. Компетентнісна парадигма якості професійної підготовки майбутніх вчителів в Україні та Республіці Польща. *Наукові записки. Серія. Педагогічні науки*. 2019. Вип. 183. С. 65–69. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2019-1-183-65-69>
6. Вінтюк Ю. В. Системний підхід до формування професійної компетентності майбутніх психологів. *Молодий вчений*. 2017. № 5 (45). С. 296–300.
7. Вовк Л. П. З'ясування дидактичної моделі науки і дисципліни. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2016. Вип. 53. С. 5–10.
8. Годлевська К. Угорський досвід розвитку цифрової компетентності вчителів у контексті сучасних освітніх реформ. 2020. URL: https://lib.iitta.gov.ua/724359/1/%D0%A0%D0%BE%D0%B7%D0%B4%D1%96%D0%BB_%D0%9C%D1%83%D0%BA%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%B2%D0%BE_%D0%93%D0%BE%D0%B4%D0%BB%D0%B5%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_2020.pdf (дата звернення: 15.05.2022).
9. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям. Київ; Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. 278 с.
10. Грицько В. В, Котубей В. Ф. Цифровізація професійної підготовки майбутніх учителів: специфіка протікання та особливості сприйняття студентами. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип. 38. С. 121–126. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/38.24>
11. Драч І. І. Компетентнісно орієнтовані завдання як важливий чинник формування професійної компетентності майбутніх фахівців. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2015. Вип. 44. С. 127–134.

12. Дубасенюк О. А., Вознюк О. В. Концептуальні підходи до професійно-педагогічної підготовки сучасного педагога: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Франка, 2011. 114 с.
13. Задорожна І. П. Компетентнісний підхід у сучасній системі мовної освіти. *Вісник КНЛУ*. 2008. Вип. 14. С. 10–14.
14. Закон України «Про вищу освіту». 2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 10.05.2022).
15. Іонова О. М. Системний та синергетичний підходи у педагогічних дослідженнях. Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2011. 50 с.
16. Карплюк С. О. Особливості цифровізації освітнього процесу у вищій школі. *Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку: матеріали методологічного семінару НАПН України (м. Київ, 4 квітня 2019 р.)* / за ред. В. Г. Кременя, О. І. Ляшенка. Київ: НАПН України, 2019. С. 188–197.
17. Кремень В. Г. Педагогічна синергетика: понятійно-категоріальний аналіз. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2013. № 3. С. 3–1.
18. Лузан П. Г., Сопівник І. В., Виговська С. В. Основи науково-педагогічних досліджень. Київ: НУБіП, 2010. 219 с.
19. Марущак О. В. Структура системного підходу до професійної підготовки майбутніх вчителів технологій. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2015. Вип. 41. С. 394–399.
20. Савченко О. Я. Удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів. *Початкова школа*. 2001. № 7. С. 1–4.
21. Сисоєва С. О. Освіта і особистість в умовах постіндустріального світу: монографія. Хмельницький: ХГПА, 2008. 324 с.
22. Стойка О. Цифровізація професійної підготовки вчителів у Республіці Польща, Угорщині та Україні: постановка проблеми. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2021. № 4. С. 86–93. DOI: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2021.4.10>
23. Ракітянська Л. М. Наукові підходи як теоретико-методологічне підґрунтя педагогічних досліджень. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2018. Вип. 163. С. 124–129.
24. Шабанова Ю. О. Системний підхід у вищій школі. Дніпропетровськ: НГУ, 2014. 120 с.
25. Ярошинська О. О. Теоретичні і методичні засади проектування освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи: дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04. Умань: Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2015. 544 с.
26. Banach Cz. Edukacja nauczycielska dla reformy i rozwoju edukacji w Polsce. E. Sałata (Red.). *Kompetencje zawodowe nauczycieli a problemy edukacji*. Radom: ITE-PIB, 2001.
27. Walkowiak, T. Modele kwalifikacyjno-kompetencyjne kształcenia przyszłych nauczycieli. *Qualification-competence models of future teachers' education*. 2016. Vol. 11. P. 86–103.
28. Grzesiak J. Ewaluacja i innowacje w edukacji. Ewaluacja poprawy jakości kształcenia. Kalisz-Konin: UAM, PWSZ, 2014. 622 s.
29. Kienig A., Suplicka A. Nowa perspektywa praktycznego kształcenia nauczycieli. *Pedagogika Szkoły Wyższej*. 2018. № 1 (22). S. 133–143.
30. Mieszalski S. O zawodowej wiedzy nauczyciela. Dylematy historycznie ugruntowane i ich konsekwencje. *Ruch Pedagogiczny*. 2015. № 4. S. 5–14.
31. Pearson A. T. Nauczyciel. Teoria i praktyka w kształceniu nauczycieli. Warszawa: WSiP, 1995. 181 s.
32. Sobieszczyk M., Wojciechowska K. Praktyki pedagogiczne drogą do mistrzostwa w zawodzie nauczyciela. *Przegląd Pedagogiczny*. 2015. № 1. S. 51–60.
33. Włoch S. «Uczymy inaczej» – teoria i praktyka w kształceniu nauczycieli wczesnej edukacji. E. Musiał, J. Malinowska (red.). *Praktyki pedagogiczne przestrzeni i miejscem ewaluacji kompetencji przyszłych nauczycieli wczesnej edukacji: koncepcje – przemiany – rozwiązania*. Wrocław: Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego, 2018. S. 41–51.

References

- Barbina, E. S. (1997). *Formirovanie pedagogicheskogo masterstva uchitelia v sisteme nepreryvnogo pedagogicheskogo obrazovaniia [Formation of teacher's pedagogical skills in the system of continuous pedagogical education]*. Vischa shkola.
- Batechko, N. (2017). Yakist vishoyi osviti v konteksti sinergiyi naukovih pidhodiv [The quality of higher education in context of scientific approaches synergy]. *Continuing Professional Education: Theory and Practice*, 3–4, 12–19. [https://doi.org/10.28925/1609-8595.2017\(3-4\)1219](https://doi.org/10.28925/1609-8595.2017(3-4)1219)
- Bech, Yu. V. (2012). Filozofski problemy suchasnogo upravlinnia skladnymy systemamy: ideii, printsypy i modeli: monografiia [Philosophical problems of modern management of complex systems: ideas, principles and models]. NPU imeni M. P. Dragomanova.

- Bilous, O. S. (2015). Sistemniy pidchid u formuvanni tvorchoii aktyvnosti maibutn'ogo pedagoga [Systematic approach in shaping the future teacher's creative activity]. *Visnik Dnipropetrovs'kogo universitetu im. A. Nobelya. Seriya «Pedagogika i psykhologiya». Bulletin of Dnipropetrovsk University. A. Nobel. Series «Pedagogy and Psychology»*, 1 (9), 227–232.
- Bilyakovska, O. O. (2019). Kompetentna paradigma jakosti profesijnoi pidhotovky maibutnih vchiteliv v Ukraini ta Respubliki Polska [The Competence paradigm of quality of professional training of future teachers in Ukraine and the Republic of Poland]. *Naukovy Zapisky. Seria. Pedagogichny Nauky*, 26 (1), 119–124.
- Vintiuk, Yu. V. (2017). Sistemniy pidchid do formuvannya profesijnoi kompetentnosti maybutnih psykhologiv [A system approach to formation of the future psychologists' competence]. *Molodii vchenii – Young Scientist*, 5 (45), 296–300.
- Vovk, L. P. (2016). Z'yasuvannya didaktichnoi modeli nauky i diszipliny [Finding out of didactics model of science and discipline]. *Naukovii chasopis NPU imeni M. P. Dragomanova. Seriya 5. Pedagogichni nauki: realii ta perspektyvy*, 53, 5–10.
- Godlewska, K. (2020). *Uhors'kyi dosvid rozvytku tsyfrovoyi kompetentnosti vchiteliv u konteksti suchasnykh osvitynih reform [Hungarian experience in the development of digital competence of teachers in the context of modern educational reforms]*. https://lib.iitta.gov.ua/724359/1/%D0%A0%D0%BE%D0%B7%D0%B4%D1%96%D0%BB_%D0%9C%D1%83%D0%BA%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%B2%D0%BE_%D0%93%D0%BE%D0%B4%D0%BB%D0%B5%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_2020.pdf
- Goncharenko, S. U. (2008). *Pedagogichni doslidzhennia: Metodologichni porady molodym naukovtsiam [Pedagogical research: Methodological advice to young scientists]*. Vinnitsia.
- Hrytsko, V. V., Kotubey, V. F. (2021). Tsifrovizatsiya profesijnoi pidhotovky maibutnih uchiteliv: specifika protikannja ta osoblyvosti spryjnnyattya studentmi [Digitalization of vocational training of future teachers: specifics of the course and features of student perception]. *Innovative Pedagogy*, 38, 121–126. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/38.24>
- Drach, I. I. (2015). Kompetentnisno oriyentovani zavdannya yak vazhliiv chinnik formuvannya profesijnoi kompetentnosti majbutnih fahivciv [Competence oriented tasks as the important factor of future specialists' professional competence formation]. *Pedagogika formuvannya tvorchoii osobistosti u vishij i zagalnoosvitnij shkolah*, 44, 127–134.
- Dubaseniuk, O. Vozniuk O. (2011). *Kontseptual'ni pidkhody do profesijno-pedahohichnoyi pidhotovky suchasnoho pedahoha [Conceptual approach to the pedagogical training of modern teacher]: Monograph*. Zhytomyr Ivan Franko State University.
- Zadorozhna, P. (2008). *Kompetentnisnyy pidkhid u suchasniy systemi mozhnoyi osvity [Competence approach in the modern system of language education]*. Kyiv National Linguistic University.
- Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» [Law of Ukraine «On Higher Education»]* (2014). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
- Ionova, O. M. (2011). *Sistemnij ta sinergetichnij pidhodi u pedagogichnih doslidzhennyah [Systemic and synergetic approaches in pedagogical researches]*. XNPU im. G. S. Skovorody.
- Karplyuk, S. O. (2019). Osoblyvosti tsyfrovizatsiyi osvitynoho protsesu u vyshchij shkoli [Features of digitalization of educational process in higher school]. In V. H. Kremen, O. I. Lyashenko (Eds.), *Informatsiyno-tsyfrovyy osvityniy prostir Ukrainy: transformatsiyni protsesy I perspektyvy rozvytku: materialy metodolohichnoho seminaru NAPN Ukrainy (m. Kyiv, 4 kvitnya 2019 r.)* (pp. 188–197). NAES of Ukraine.
- Kremen, V. G. (2013). Pedagogichna synerhetyka: ponyatiyno-katehorial'nyy analiz [Pedagogical synergetics: conceptual-categorical analysis]. *Teoriya i praktyka upravlinnya sotsialnyimi systemamy*, 3, 3–19.
- Luzan, P. G., Sopivnyk, I. V., Vygovska, S. V. (2010). *Osnovi naukoivo-pedahohichnih doslidzen [The basis of pedagogical research]*. NUBiP of Ukraine.
- Maruschak, O. V. (2015). Struktura sistemnogo pidchodu do profesijnoi pidgotovky maybutnih vchiteliv technologii [The structure of a systematic approach to the professional training of future technology teachers]. *Suchasni informaziyni technologii ta innovaziyni metodiki navchannya u pidgotovzi fachivziv: metodologiya, teoriya, dosvid, problem*, 41, 394–399.
- Savchenko, O. Ya. (2001). Udoskonalennya profesijnoi pidgotovky maybutnih uchiteliv pochatkovich klasiv [Improving the professional training of future primary school teachers]. *Pochatkova shkola*, 7, 1–4.
- Sysoieva, S. O. (2008). *Osvita i osobystist' v umovach postindustrial'nogo svitu [Education and personality in the post-industrial world]: Monograf*. HGPA.
- Stoika, O. (2021). Tsifrovizatsiya profesijnoi pidgotovki vchiteliv u Respubliki Polska, Ugorshini ta Ukraini: postanovka problemi [The digitalization of teacher professional training in the Republic of Poland, Hungary and Ukraine: the formulation of the problem]. *Continuing Professional Education: Theory and Practice*, 4, 86–93. <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2021.4.10>
- Rakityanska, L. M. (2018). Naukovi pidhodi yak teoretiko-metodologichne pidgruntya pedagogichnih doslidzen [Scientific approaches as theoretical and methodological basis for pedagogical research]. *Naukovi zapiski. Seriya: Pedagogichni nauki*, 163, 124–129.

- Shabanova, Yu. O. (2014). *Sistemnyi pidchid u vischiy shkoli [A systematic approach in high school]*. NGU.
- Iaroshynska, O. O. (2015). *Teoretichni i metodichni zasady proektuvannia osvithn'ogo seredovischa profesijnoi pidgotovky maybutnich uchiteliv pochatkovoї shkoly [Theoretical and methodological principles of designing educational environment in future primary school teachers' training]*. Doctor's thesis: 13.00.04. Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.
- Banach, Cz. (2001). Edukacja nauczycielska dla reformy i rozwoju edukacji w Polsce. In E. Sałata (Red.), *Kompetencje zawodowe nauczycieli a problemy edukacji*. ITE-PIB.
- Walkowiak, T. (2016). Modele kwalifikacyjno-kompetencyjne kształcenia przyszłych nauczycieli. *Qualification-competence models of future teachers' education*, 11, 86–103. <http://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.desklight-3562f067-4a3d-4eed-976f-33639c563199>
- Grzesiak, J. (2014). *Ewaluacja i innowacje w edukacji. Ewaluacja poprawy jakości kształcenia*. UAM, PWSZ. <https://www.pwsz.konin.edu.pl/images/grzesiak2015Wstep.pdf>
- Kienig, A., Suplicka, A. (2018). Nowa perspektywa praktycznego kształcenia nauczycieli. *Pedagogika Szkoły Wyższej*, 1 (22), 133–143. <https://wnus.edu.pl/psw/en/issue/877/article/14633/>
- Mieszalski, S. (2015). O zawodowej wiedzy nauczyciela. Dylematy historycznie ugruntowane i ich konsekwencje. *Ruch Pedagogiczny*, 4, 5–14.
- Pearson, A. T. (1995). *Nauczyciel. Teoria i praktyka w kształceniu nauczycieli*. WSiP.
- Sobieszczyk, M., Wojciechowska, K. (2015). Praktyki pedagogiczne drogą do mistrzostwa w zawodzie nauczyciela. *Przegląd Pedagogiczny*, 1, 51–60.
- Włoch, S. (2018). «Uczymy inaczej» – teoria i praktyka w kształceniu nauczycieli wczesnej edukacji. In E. Musiał, J. Malinowska (red.), *Praktyki pedagogiczne przestrzeni i miejsc ewaluacji kompetencji przyszłych nauczycieli wczesnej edukacji: koncepcje – przemiany – rozwiązania* (S. 41–51). Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego.

Стаття надійшла до редакції 18.05.2022

Прийнято до друку 28.06.2022

RESEARCH PROGRAM OF DIGITALIZATION OF TEACHERS' PROFESSIONAL TRAINING IN EUROPEAN COUNTRIES

Stoika Olesia, PhD in Pedagogy, Associate Professor,
Associate Professor of Foreign Languages Department,
the Faculty of Foreign Phylology,
Uzhhorod National University,
Narodna Sq, 3, 88000 Uzhhorod, Ukraine,
olesya.stoyka@uzhnu.edu.ua

The article formulates and defines the program of digitalization of teacher training in some European countries (Poland, Hungary), reveals the methodological and theoretical basis of the study, identifies the source base of the study. The digitalization of education is seen as a transformation that goes beyond simply replacing an analog or physical resource with a digital one, but as a change in the educational paradigm. Digitization has been proven to make significant changes in the educational process, making it more flexible, adapted to the realities of modern times, which provides more comfortable conditions for self-study, effective development, provides the formation of competitive professionals and their career growth. Among the tasks of digitalization, which should be set before the institution of higher education, one of the main is to provide training and retraining of research and teaching staff on the use of digital technologies in educational activities. Reforming educational systems, teacher training in the context of world requirements, introduction of new methods and technologies of its activity requires taking into account the experience of leading countries, including European countries, which began the process of reforming educational systems, their digitization much earlier than Ukraine and already have a positive result. The leading idea of the research is based on the position that the systematic comparative analysis of digitalization of teacher training in some European countries (Poland, Hungary) and Ukraine requires a thorough monographic study of this problem in each country and substantiation of comparison criteria and the content of the study of the selected problem in these countries and Ukraine.

Key words: digitalization; education; information technology; professional training.